

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četri leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inostranstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglas po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelček, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Po tržiškem kongresu.

Zadnji kongres v Trzinu je pokazal, da je krščansko socialistično delavstvo že na pragu popolnega ozdravljenja. Vsi zaupniki in delegati, ki so nastopali kot govorniki, so pravilno pojmovali sedanjo družbo in pribili, da ne more pričakovati od te družbe nikake rešitve. Ta družba je zapisana poginu. Ne zasluži pa tudi drugega kakor pogin. Toliko krivic in gorja nad gospodarsko šibkejšimi more povzročiti le družba, katero je priklical in do skrajnosti izpopolnil le liberalizem, kojega fundament je materializem.

Referenti in zastopniki organizacij so si bili edini v tem, da čaka delavstvo važna in odločujoča naloga pri prenavljanju človeške družbe, zlasti za delavstvo, ki žida na krščanskih temeljih. Kakor je odpovedala družba, zgrajena po liberalizmu, tako mora odpovedati tudi družba, ki bi bila zgrajena na brezverskem socializmu, kajti oče obeh je materializem, ki ne pozna niti ljubezni niti žrtve niti samozatajevanja. Brez teh lastnosti pa ne more napredovati delavstvo.

Glavna naloga bodočnosti leži na delavskih organizacijah s krščanskim socialnim programom. Posebno slovensko delavstvo ima pred sabo široko polje. Mi moramo postati pravi križarji. Krščanska načela morajo zavzeti vsepovsod prvo in odločilno mesto brez pridržka. Iz vse akcije se mora poznati vsa duša. Mi se moramo tako neustrašeni vzgojiti, da smo pripravljeni dati za svoja načela tudi svojo glavo. Kdor nima teh lastnosti, ni ne cel krščanski socialist, še manj pa more biti voditelj.

Delavstvo nas čaka. Delavstvo hrepeni zopet po idealnih, nesebičnih delavskih močeh. Dajmo mu jih; kajti le krščanstvo more dati take voditelje.

Toda takih značajev ni na cente. Vzgjati, izoblikovati se morajo. Vsled tega mora v naš tabor predvsem mladina — delavska in študijska.

Naša načela morajo iti med maso. To pa ni mogoče brez povečanega časopisja. Resnica je, da je danes delavstvo v težkem gmotnem položaju. G. dr. Ušeničnik je zlasti poudaril v svojem referatu, da zahteva sedanji čas od delavca v prvi vrsti požrtvovalnosti. Liberalizem je družbo razkrojil, mi jo gradimo. Sadež naših trudov in žrtve mogoče niti uživali ne bomo, toda sigurno jo bodo delavci, ki bodo stopili na naša mesta. Vsled tega ne drži izgovor, da ne bi mogel naš delavec-somišljenik žrtvovati za svoj časopis na dan 20 par.

Toda somišljenik ne izvrši že svoje naloge, če se naroči na svoj list. On mora pridobivati še novih naročnikov, da prodoro naše ideje v zadnjo delavsko stanovanje.

Dr. Ušeničnik je poudaril na koncu svojega referata, da mora biti vsak delavec organiziran in sicer da naj zajemlje najglobljo moč iz krščanskih načel.

Odkrito priznamo. Naših odločnih somišljenikov je organiziranih komaj petina. Sedaj naj pa primerjajo ti mladeži izjave vseh naših sociologov in povrh še inozemskih krščanskih sociologov o bodoči nalogi delavstva, predvsem krščanskega, in naj presodijo sami sebe, če je njihovo ravnanje tako, da ga morejo zagovarjati pred svojo vestjo. Tudi mi kličemo: Vsi v organizacijo! Ko se bomo zbrali mi, ki stojimo na krščanskih tleh, bomo šli še naprej in odkrili lepoto krščanskih načel tudi med onimi vrstami, ki te lepote še ne poznajo.

Ko je bila rimska družba v razkroju in ko so se pojavili v Rimu prvi Kristusovi bojovníci, jih je tedanja družba sicer preganjala, toda tri lastnosti na njih je pa občudovala. Rekla je: Ljubijo se, vsi so kot en mož in skrajno so požrtvovalni.

Posnemajmo jih in družba bo naša!

Kongres delavskih zbornic.

Dne 24. in 25. oktobra t. l. je zboroval v Belgradu III. kongres delavskih zbornic Jugoslavije, katerega so se udeležili poleg delegatov vseh delavskih zbornic tudi številni zastopniki raznih delavskih sindikatov. Delavska zbornica v Ljubljani je poslala na kongres 15 svojih delegatov in sicer: 8 marksistov, 4 kršč. socialiste in 3 demokrate. Od kluba kršč. socialistov so se udeležili kongresa tle: Srečko Žumer, France Žužek, France Kordin in Ivan Gajšek. Poleg teh sta se udeleževala kongresa kot zastopnika Jugoslovanske strok. zveze nar. poslance Franc Smodej in Vladimir Pušenjak.

Kongres je obsegal sledeči dnevni red: 1. Splošni gospodarski položaj (referent dr. Živko Topalović); 2. predlog zakona o neposrednih davkih (referent Bogdan Krekić); 3. stanovanjski zakon (referent Filip Uratnik); 4. položaj delavstva in izvedba socialne zaštite. Ta točka je bila razdeljena v štiri podreferate in sicer: a) splošna socialna politična zaštita; b) bratovske skladnice; c) položaj železničarjev, d) položaj pomorskih delavcev. Referenti so bili: Vl. Pfeifer, Filip Uratnik, Stanko Jurij in Marko Kurtini. 5. Volitve v ustanove delavskega zavarovanja (re-

ferent Franjo Raušer.) Vsi ti referati so bili podani v nedeljo, dne 24. okt., popoldne in popoldne v dvorani »Kola srpskih sestara« in bodo izdani v posebni brošuri z resolucijami, ki so bile predelane v komisijah in sprejete naslednji dan. K vsaki točki dnevnega reda je bila sestavljena posebna komisija, ki so ločeno zborovale dne 25. oktobra in redigirale predložene resolucije. Naši delegati so sodelovali v teh-le komisijah: stanovanjska (Srečko Žumer), splošni gospodarski položaj (Ivan Gajšek), volitve v zavode delavskega zavarovanja (France Žužek) in v komisiji za neposredne davke (Fr. Kordin).

Zelo zanimiv in stvaren je bil referat dr. Topalovića. Pokazal je, kako je delavsko socialno vprašanje nujno vezano s splošno gospodarsko politiko in industrijsko krizo v državi. Pa ne samo to, tudi mednarodni gospodarski položaj in trgovske pogodbe, v veliki meri odločilno vplivajo na položaj našega gospodarstva in socialno življenje delavstva. Vse javno življenje se suče okrog političnih borb v strankah in med strankami. Tisti, ki so zato poklicani, se nočejo ali ne morejo lotiti reševanja gospodarskih vprašanj. Povojno krizo je povzročilo divje produciranje brez

ozira na osnovno potrebo in brez vsakega sistema. Kmetijski produkti so padli v ceni za 100 odstotkov napram cenam industrijskih produktov. Zato kmet ne more kupovati najnujnejših industrijskih produktov. Vsled tega se izloča nezdrava trgovina in industrija, potrebna industrija, ki bi pa imela pri nas vse pogoje za obstoj, se ne organizira, zato se brezposelnost ne omejuje, ampak narašča. Danes imamo v državi 200.000 brezposelnih, ki so brez pomoči. Država nima smisla za organizacijo dela. Kmetijski element je nezdrava konkurenca industrijskemu delavstvu. Pogrešana je državna politika varčevanja. Ako se stroji in železnice ne popravljajo, se s tem ne štedi. Strah pred komunizmom je prazen. V interesu delavstva in države je takojšnja upostavitve gospodarskega sveta in točno izdelan gospodarski načrt.

Referent o zakonskem osnutku neposrednih davkov Bogdan Krekić je ugotavljal, da osnutek ni v skladu z ustavo, ki ukazuje enakomerno obremenitev državljanov. Minimum znaša 3.600 Din letno, kar ubija kulturno in gospodarsko življenje državljanov. Minimum naj znaša 30.000 dinarjev letno. Krivično je, da se v dohodek šteje tudi zaslužek žene in otrok, ki so prisiljeni delati. Davčni vijak obremenjuje povprečno 30 odstotkov dohodkov vsega gospodarstva. Pravilno bi moral le 15 odstotkov obremeniti. Državni proračun je mogoče znižati za 50 odstotkov in sicer tam, kjer ni nevarnosti za splošen napredek. V davčnih komisijah naj sodelujejo tudi delavci. Resolucija k temu referatu zahteva progresivno obdavčenje državljanov.

Referent za stanovanjski zakon Filip Uratnik je konstatiral in na podlagi števil dokazal, da primanjkuje v državi še 20.000 stanovanj. Zato je odprava stanovanjske zaštite preuranjena. Popolnoma napačno je naziranje, da bo svobodna konkurenca odpravila stanovanjsko bedo. Naša država je prva, ki namerava leta 1927. ukiniti z zakonom stanovanjsko zaščito. Zunanji svet sodi zato, da pri nas stanovanjska beda več ne obstoja. Ljudje pa stanujejo še vedno v šotorih in vagonih. Govornik zahteva naj država pospešuje privatno inicijativo za zidanje stanovanj in omogoči občinam zidanje. Referat je bil zelo stvaren in poučen.

Referenti, ki so razpravljali o socialni zaštiti delavcev in nameščen- cev so pokazali vso bedo našega delavstva, ki je sicer zaščiten z raznimi zakoni in naredbami, a to le na papirju, ker socialni zakoni se teptajo na celi črti, institucije za varstvo delavcev so pa brez moči, ker se ukinjajo, ostale pa ne razpolagajo niti z moralno močjo, ker država nima smisla za delavske potrebe in zaščito delavstva. Značilno je dejstvo, da niti denar, ki ga delavstvo plačuje od svojega zaslužka, za svoje potrebe, ne dobi več nazaj. Naš parlament ni sprejel še niti ene mednarodnih konvencij. V nevarnosti so še ostale borze dela, inšpekcije dela in ministrstvo za soc. politiko, da se ukinejo. Resolucije, ki so bile k tej točki sprejete so zelo obširne in poudarjajo glavne težnje.

Glede rudarskega zavarovanja je osvojeno načelo, da se spoji s splošnim zavarovanjem. V resolucijah se tudi protestira, da se pravilnik o bratovskih skladnicah novelizira brez sodelovanja delavstva. Posebna resolucija tudi zahteva, da se takoj izvedejo volitve samoupravnih organov okrožnih uradov za zavarovanje de-

lavcev. Vse resolucije so bile zglasovane z veliko večino med debato k posameznim točkam, ki je trajala nad šest ur.

Kongresu je prisostvovalo več zastopnikov raznih ministrstev, od vseh poslanskih klubov v parlamentu pa sta prisostvovala le poslanca Jugoslovanskega kluba tov. Franc Smodej in Vl. Pušenjak.

Lahko rečemo, da je kongres v glavnem uspel, čeprav so se opazili mnogi nedostatki in bi marsikaj lahko bilo drugače. O tem pa bomo poročali v prihodnji številki.

Križev pot velenjskega rudarja.

V zadnji »Pravici« smo naslikali obupen položaj rudarjev v Velenju. Poudarili smo, da ima država dovolj sredstev, da bi odpravila praznovanje delovnih dni in da bi dala rudarjem tako eksistenco, ki bi omogočala rudarjem človeško življenje, državi sami pa da bi bila v čast.

V prvi vrsti bi morala skrbeti, da bi se povečal odjem premoga. V poštev bi prišla predvsem državna podjetja in ustanove. Tukaj se pa kaže prav žalostna slika. Kajti odjem od te strani je naravnost smešno malenkosten. Naj govore številke:

Ravnateljstvo drž. železnice v Ljubljani vzame letno	200 ton
vojaška oblast v Ljubljani letno	4160 ton
zadnje čase vzame drž. bolnica v Mariboru mesečno	50 ton
državna bolnica v Slovenj-gradu	20 ton
drž. bolnica v Celju	15 ton
in hiralnica na Vojniku	20 ton

To je vse. Kje so pa ostala državna podjetja?

Vsled postopanja od strani državnih organov propadajo delavske družine, povrh pa še obstoji nevarnost, da pridejo nekateri rudarji ob svoje pravice pri Bratovski skladnici.

Ob pričetku praznovanja delovnih dni je bilo poslanih okoli 300 rudarjev-bajtarjev na dopust. Ti siromaki stradajo, ker so brez vseh sredstev in če se v kratkem ne odpravijo te razmere, bodo pa prišli še ob svoje pravice. Javnost mora zahtevati in vsi merodajni faktorji morajo pritisniti na državno oblast, da pokaže drugačno lice napram velenjskim rudarjem. Kajti v tem slučaju gre za ljudi.

Političen pregled.

Vstop Slovenske ljudske stranke v vlado je za nekaj časa odgojen. Jugoslovanski klub se je neobvezno razgovorjal z nekaterimi radikali in radičevci. Sedaj politični položaj še ni takšen, da bi bilo SLS mogoče vstopiti v vlado.

Med prazniki ni bilo v našem političnem življenju nobenih posebnih dogodkov. Poslanci so odšli iz Belgrada domov, kjer so imeli shode. S. Radić se je podal v Bosno, kjer je vabil k sebi nazaj volivce, ki ga zapuščajo.

Angleški rudarski spor je prešel v novo fazo. Pogajanja so se z nova pričela. Na ta pogajanja so se pripravili delavsko vodstvo, vlada in delodajalci. Dosedanji razgovori so za delavce potekali ugodno. Rudarji so izjavili, da bi bili pripravljeni iti zopet na delo in sicer na podlagi začasnih dogovorov, ki naj bi veljali tako dolgo, dokler se ne bi pri ponovnih pogajanjih sklenil trajen dogovor.

Češkoslovaška republika je prav slovesno proslavila osmo obletnico svoje ustanovitve. Italijani so slavili četrto obletnico pohoda na Rim.

V nedeljo se je izvršil na italijanskega ministr. predsednika atentat, ki je v enem letu že peti. Mussolini je tudi tokrat ostal nepoškodovan.

V Bologni se je vršila proslava v čast Mussoliniju. Po slavnostih se je Mussolini odpeljal proti kolodvoru. Med vožnjo je na nekem ovinku izstrelil nanj neki atentator strel iz revolverja, ki pa se je odbil na red, ki ga je nosil Mussolini na prsih.

Orožniki so planili na atentatorja. Toda fašisti so jim ga iztrgali in ga linčali. Popolnoma so ga razmesarili. Njegov lastni oče ga je spoznal le po obleki. Raznesle so se vesti, ki so se pozneje potrdile, da so linčali napadno osebo, pravi atentator pa je ušel.

Vlada je takoj ustavila izhajanje vseh neitalijanskih in nefašistovskih listov. Oblosti so aretirale okrog dva tisoč ljudi, ki so osumljeni, da so v zvezi z atentatom. Fašisti nameravajo organizirati posebno tajno policijo, ki naj bi pazila na osebo Mussolinijevo.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Mariborsko okrožje.

Kakor smo že poročali, je sklenilo načelstvo tuk. okrožja Jugoslovanske strokovne zveze, da priredi letošnjo zimo

SOCIALNI TEČAJ.

Tečaj se bo vršil od 15. novembra t. l. do 31. marca 1927 in sicer tedensko dvakrat, t. j. v ponedeljek in petek od pol 8. do pol 10. ure zvečer v društveni sobi na Koroški cesti 1. Na tečaju se bo obravnavala tale tvarina:

1. Temelji krščansko-socialnega reda.
2. Kapitalizem in socialno vprašanje ter zgodovina socialnega vprašanja.
3. Zadrugištvo.
4. Socialna zakonodaja.
5. Govorništvo.

Priglasje se lahko vsi krščansko misleči delavci, ki imajo veselje in zmožnosti za študij ter želijo delovati v naših delavskih organizacijah. Število je neomejeno, a obisk za priglasence obvezen. Priglasje se lahko vsak dan pismeno ali ustno ob navadnih uradnih urah v tajništvu JSZ na Aleksandrovi cesti 6-I. S tem je začetan program naše socialne šole.

Danes živimo v dobi, ki zahteva celega človeka. Zlasti velja to za delavca, ki se vedno bolj in bolj uveljavlja v javnem življenju. Mi potrebujemo zato izobrazbo. Le izobraženo delavstvo bo moglo pripomoči k ozdravitvi današnjih socialnih razmer. Izobrazba, to je temelj boljši bodočnosti tako posamezniku in posameznemu stanu, kakor tudi celemu narodu. V sedanjih časih pa ne zadostuje samo strokovna izobrazba, tudi socialne izobrazbe je treba. Toliko je danes socialnih nedostatkov, socialnega zla, da je odpomoč mogoča le v skupnem sodelovanju socialno izobraženih stanov. Zato tovariši in vsi, ki se zanimajo za naš pokret, zavedajte se tega in udeležujte se socialnega tečaja, da dobimo iz te šole v Krekovem duhu vzgojene govornike, voditelje in zastopnike delavskih stanov. — Načelstvo.

Celjsko okrožje.

V nedeljo, dne 24. oktobra 1926, se je vršil sestanek okrožja Jugoslov. strokovne zveze v Celju in sicer v vrtni dvorani pri Belem volu. Sestanek je bil nad vse dobro obiskan. Udeležilo se ga je nad 45 članov in članic, ki so pozorno sledili predavanju tov. Drobnetta Fr. in Kranjca Ludvika. Navzočim se je raztolmačilo celotno stanje Zveze tovarniškega delavstva, nje delo, težave pri raznih intervencijah, posredovanjih in tudi težkoče vsled nerednega obračunavanja mesečnih prispevkov, ki delajo največjo oviro v organizaciji. Zboljšanje položaja je odvisno od vsega članstva, ki mora priti enkrat do spoznanja, da je to mogoče doseči le, če je vse delavstvo na mestu in zna braniti svoje pravice in vršiti tudi svoje dolžnosti do organizacije. Delavstvo se mora zavedati, da je socialno zavarovanje, socialna zaščita in sploh vse delavske institucije odvisno od tega, kako bo delavstvo organizirano. Velike važnosti je osemurni delavnik, ki je največji trn kapitalistom in je tudi nevarnost, da ga iztrgajo iz rok delavcu v slučaju, da delavske organizacije ne bodo več zmožne obrambe. Največjo pažnjo je treba polagati tudi delavskemu tisku

naši »Pravica«, brez katere naša organizacija ne more obstajati. Zato mora biti naročen na »Pravico« vsak naš član. H koncu se je stavil predlog, da se naj taki sestanki vršijo večkrat. Sklenilo se je, da se bodo vnaprej vršili redni sestanki vsako drugo nedeljo in sicer ob 9. uri dopoldne v dvorani pri Belem volu.

Zveza papirniškega delavstva.

Občni zbor Zveze papirniškega delavstva, ki je bil sklican v nedeljo 30. oktobra t. l., se ni vršil, ker so bili vsi delegati iz Preske zadržani vsled poplave. Občni zbor se bo vršil v nedeljo, dne 14. novembra, ob 9. uri dopoldne v kleti Konzumnega društva na Kongresnem trgu v Ljubljani. — Tajništvo.

Strokovna zveza rudarjev.

Centrala rudarjev. Skupine opozarjamo, da ima centrala v zalogi obračune, katere razpošila brezplačno. Centrala rudarjev naproša vse vella njene skupine, da bi uprizarili na domačih odrih vsaj po eno igro za naš delavski tisk. Za vse mogoče stvari se uprizarjajo igre, le za naš list je vsaka žrtev tako težka. Upamo, da je v naših vrstah toliko discipline, da se bo to zgodilo.

Viničarji.

Iz načelstva. Skupine naj se pridno pripravljajo za kongres, od katerega nas loči samo še mesec dni. Na zadnji seji načelstva se je določilo, da se pobira pri članih prispevek za kongresni fond. Ker bodo s kongresom združeni veliki stroški, prosimo, da člani uvažujejo to, ter prispevajo vsaj po en dinar. Priporočamo se tudi našim prijateljem. — Zadnji čas smo razposlali na veliko krajev posebne okrožnice, na katere prosimo takojšnjega odgovora. Vsem tistim, katerim smo poslali okrožnice, smo tudi naročili naš list »Pravica«, ter prosimo, da ga gotovo naroče vsaj do novega leta. Predvsem je »Pravica« važna za viničarje za to, ker edino v njej lahko opišemo nemoteno naše težnje. Zato list podpirajmo! Naroči naj si ga vsak, komur pa le ni mogoče, naj pridobi sosedu, da si ga skupno naročita. — Posebne kongresne okrožnice bomo razposlali prihodnje dni. — Polovična vožnja je dovoljena za kongres. — Vsi oni, kateri pridejo na kongres od daleč, naj se prijavijo do 30. novembra na naslov: Strokovna zveza viničarjev, centrala Ljutomer, da se jim na željo pripravijo prenočišča.

Skupina Sv. Miklavž pri Ormožu. Vsi člani Strokovne zveze in Posmrtninskega sklada se vabijo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. novembra, po rani sv. maši v društveni dvorani pri Sv. Miklavžu. Sestanek je važen in vsled tega udeležba obvezna. Zaupniki, obvestite vse člane o sestanku! Tudi tovariši Krekovi vlijudno vabljeni. Predsednik.

Skupina Ljutomer bo priredila 21. novembra ljudsko tombolo pri g. Miheliču v Strojki vasi pri Ljutomeru. Krasni dobitki. Dobitek je namenjen za podporo onemoglim viničarjem, članom skupine Ljutomer. Vabimo vse člane na prireditev, kakor tudi vse prijatelje in cenjeno občinstvo. — Predsednik.

Sv. Miklavž. V času od 17. do 24. oktobra smo zopet pokopali dva naša člana in sicer viničarja Jožeta Ra-

teka iz Veličan v starosti 70 let, in viničarko Terezijo Ivanušo z Vinskega vrha, staro 66 let. Oba pokojnika sta bila člana Posmrtninskega sklada. Počivajta v miru, trpin! — V tem slučaju se je zopet izkazala občekoristna in hvalevredna ustanova Posmrtninskega sklada. Za borih, ob vsakem smrtnem slučaju člana, vplačanih 5 Din se dobi izplačanih 300 Din, kar je za finančne razmere našega viničarja zelo dobrodošla vsota. Materializem je sam na sebi zlo v človeški družbi, posebno v odnosih do bližnjega. Če pa vzamemo našega viničarja in PS, moramo priznati, da je ravno materialistični duh v naših vrstah mnogo pomagal, da je PS pri nas po 3 letih obstoja dosegel okoli 180 članov. Da je to resnica, je razvidno iz dejstva, da pristopajo k PS po večini le stari člani, stari in starke, meneč, da ne bo več treba dolgo časa vplačevati zneskov. Tovariši, spomnimo se izreka: »Stari mora, mladi pa tudi more umreti. Pristopajte k Posmrtninskemu skladu tudi mladi člani.

Iz pokreta viničarske organizacije.

Iz pokreta viničarske organizacije.

Načelstvo S. Z. V. je začelo z akcijo, da razširi delokrog svoje organizacije povsod, kjer živijo viničarji. Zadnji čas prihajajo od vseh strani, iz slovenskih in haloških goric dopisi in poročila na naše tajništvo. Zato nas veže dolžnost, da podamo na tem mestu vsem našim prijateljem in tovarišem viničarjem odprto okrožnico o našem načrtu, kakor o navodilih sploh, ki so potrebna pri ustanovitvi novih skupin.

Pozdravljeni! Ker tudi pri Vas živijo naši tovariši viničarji, nas veže dolžnost, da se kot organizacija viničarjev potegnemo za Vas in za Vaše pravice, katere Vam gredo. S tem, da imamo v mislih posameznika, nam je pri srcu ves viničarski stan, ki šteje okroglo 40.000 družin. Vprašajmo se, kdo to veliko množico sploh danes predstavlja v javnosti, kdo se za stan z vsem srcem poteguje? Kdo in kdo se je upal vsled vnebovpijočih krivic, ki se gode viničarjem, stopiti kapitalistom na prste ter javno ožigosati nečloveško izkoriščanje bednega delavca v vinogradu? Si je sploh kdo nadel nalogo izboljšati vsestranski nesocialni položaj viničarskega proletariata, ali vsaj trohico žrtvovati za izobrazbo tega stanu posebej ter mu priboriti tako mesto enakovrednega z drugimi stanov? Do danes lahko rečemo, da se je brigala za naš stan povsod in vselej edino naša »Strokovna zveza viničarjev«. Ona organizacija, katero smo si zgradili brez tuje pomoči s svojim znojem in bojem; s svojim delom in žrtvami stoji danes pred Vami in Vi se zatecite k nji.

Da ne porečete: »Zakaj se pa potem za nas nič ne stori?« Ali: »Saj niste dosegli še vsega, kar ste želeli in bi po pravici morali?« Mi pa povejmo vsakemu z mirno vestjo in s ponosom, da smo veliko že storili in dosegli. Če nismo imeli več uspehov, so vzrok preslabe moči. Krivda ne moči pa pade tudi na tistega, ki stoji izven organizacije. Ni dovolj, da so organizirani viničarji samo iz okraja Ljutomer in nekaj v ormožkem okraju. Mi vabimo še Vas tovariše od Ormoža, Velič Nedelje, Vurberga, Male Nedelje, Sv. Antona v Slov. goricah, od Sv. Petra pri Mariboru in od Limbuša, od Medjimurja tja gor do Pohorja in nazaj od Gor. Radgone čez Ptuj v haloške vinske griče župnij Zavrč, Sv. Barbare, proti Sv. Trojici v Haložah, dalje proti Makolem in Majšpergu. Povsod tukaj živi viničarski rod, reven, zaničevan, neupoštevan, krivično premalo plačan, v stanovanski mizeriji, brez zavarovanja za starost, bolezen in nezgode. Živi prepuščen svoji nemili usodi in izkoriščanju pridobitnih slojev.

Da se odpomoremo iz tega zla, nujno potrebujemo pomoči eden drugega. Zato se združimo v eno moč, enotne zahteve v enotno organizacijo »Strokovno zvezo viničarjev«, katere je danes edina zakonita predstavi-

teljica viničarskega stanu. Podprimo jo in ustvarimo jo nepremagljivo.

Da se oglašamo pri Vas, je to naša naloga, vzdramiti vse naše sotrpinke ter Vam nuditi pomoč. Vaša sveta dolžnost pa je, odzvati se našemu povabilu ter stopiti v naše vrste in takoj vsak v svojem kraju pričeti z delom in pripravi.

Vztrajajte na tem, da se ustanovi skupina S. Z. V. ter storite, da bodo vsi viničarji dotičnega okraja obveščeni o tem. V ta namen naj se osnuje iz zavednejših mož pripravljajni odbor. Ta sporoči centralnemu tajništvu v Ljutomer, kdaj naj bi bil sestanek za ustanovitev skupine. Datum sestanka naj se 14 dni prej naznani, da more centrala pravočasno določiti govornika. Stroškov zato ni nobenih. Sestanki ne smejo biti sklicani v gostilni, ampak v kakem posebnem lokalu ali v društveni dvorani, če te ni, pa enostavno pri kakem viničarju. Pri izbiri odbornikov naj se gleda na njih poštenost in ugled ter če so trdni in praktični katoličani. Kajti mi smo organizacija krščanskih socialistov. Na vse do sedaj došle naslove smo naročili Vam naš list »Pravica«, katero dobite na ogled ter prosimo, da si jo naročite. Edino ta list je delavski in naš viničarski. Prosimo, da točno odgovorjate našim dopisom ter pošljete tudi iz drugih krajev naslove viničarjev.

Ne ustrašite se pri tem ne znoja ne boja. Potom teh dveh je edino zagotovljena naša zmaga — in če bomo v slogi vsi viničarji. Tovariši! V pričetku je že oni velik moment našega stanovskega združenja ter sloge vseh viničarjev medjimurskih, slovenskih in haloških goric. Poslužimo se je torej vsi, hitimo z delom, tekmujmo med seboj za prvenstvo.

Bog in naše pravo!

Iv. Husjak, načelnik. Rozman, tajnik.

Znanstvene metode v industriji.

Časopis »Industrial and Labour Information« (tedensko poročilo internacionalnega urada za delo) vsebuje poročilo prvega sestanka odbora »Internacionalnega združenja v svrhu študija in za izboljšanje položaja človeka v industriji«. Zastopane so bile sledeče države: Nemčija, Avstrija, Danska, Anglija, Francija, Holandska, Švedska, Švica, Ogrska, Italija in Združene države.

O znanstvenih metodah v industriji se je vršila posebna diskusija. Uvodni govor je imel Lillian M. Gilbreth, ing. iz New Jersey, Združene države. Opozarjalo se je na to, da v industriji ni samo mesta za inženjerje in narodne gospodarje, temveč tudi za psihologe, fiziologe, psihiatre, biologe in druge specialiste-znanstvenike, ki se bavijo s človekom. Vsi ti se pečajo z različnimi stranmi istega problema in njih sodelovanje pri navedbi znanstvenih razglabljanj v industriji je življenska potreba. Posebna pozornost se je obračala na dejstvo, da se znanstvena razglabljanja razširijo na nova polja. Razen v produkcije, konzume, pisarne itd. so našla dostop tudi v bolnice, šole, ječe, da celo v gospodinjstvo. Posebna važnost se je polagala na sodelovanje delavcev. Kjer bi se isto upeljalo se ni treba bati razočaranja rezultatov.

Udruženje si je stavilo kot glavno nalogo, da predvsem obstoječe razmere v industriji, v kolikor pride v poštev človek, kontrolira, daje poročila in pojasnjuje spremembe njih dobre in slabe strani.

Sprejet je bil sledeč sklep:

Znanstveno vodstvo kakega obrata je le tedaj znanstveno, ako upošteva vse gospodarske faktorje in predvsem polaga važnost na človeka. Bistvena naloga gospodarstva je, da izloči vsako nepotrebno utrujenje. Gospodarski napredek mora korakati roko v roki z zakonitimi nadzorstvom. Upostaviti in vzdržati dobre delovne pogoje je smatrati kot eno najvažnejših nalog gospodarstva.

Tedenske novice.

Našim dopisnikom. Vse dopisnike opozarjamo, da se morajo za ves november prilepljati na pisma znamke po 1.50 Din, ne pa po 1 Din, na dopisnice po 1 Din, ne pa po 50 par kot dosedaj. V ta namen se prodajajo po poštah pretiskane znamke.

Zopet nov udarec. Po velikanskih naliivih in povodnih, ki smo jih preživeli v zadnjem času, je bila noč od petka na soboto preteklega tedna naravnost nekaj groznega. Po mirnem in skoraj brezveternem dnevu v petek je proti enajsti uri ponoči nenadoma prišel pihati oster veter. Ob 11 se je nebo popolnoma zatemnilo. Sledilo je naenkrat neugnano bliskanje in grmenje, vmes pa strašen naliiv, ki je prekašal vse, kar jih je bilo kdaj pred njim. Vse pa je bilo združeno z viharjem, ki je divjal z nepopisno naglico od 25 do 30 metrov na sekundo. S streh je letela opeka, z oken šipe, po cestah je tekla voda, vihar je podiral ograje, drevesa, kozolce in sploh vse, kar ni ključovalo njegovi silni moči. Največ škode je vihar povzročil na Gorenjskem in sicer po Savski in Koriški dolini. Na Jesenicah je voda vdrla v delavske barake in povzročila nepopisen strah. Vse je reševalo, kar je moglo. Po celi dolini je pobirala mostove, trgala bregove in uničevala vse, kar je dosegla s svojimi valovi. Vihar je obvladal celo Slovenijo in povzročil povsod veliko škodo. Niti najstarejši ljudje ne pomnijo tako strašnega dogodka.

Vlomilec odnesli 160.000 dinarjev. Gerent Korbar iz Zagorja ob Savi je pretekli petek zvečer prinesel iz Ljubljane 160.000 Din za izplačilo delavcem, ki grade vodovod v Zagorju in ga shranil čez noč samo v svoji pisalni mizi. Ponoči pa so tatovi vlomili v gostilniško sobo in pobrali iz pisalne mize ves denar. Vlomilec so morale biti razmere v hiši dobro znane, ker so dobro vedeli, da je bilo ravno ta čas pripravljenega toliko denarja.

Avtomobilska nesreča. Na Ljubljanski cesti pri Celju je avtomobil povozil neko služkinjo s Save, ki se je ravno vračala iz Celja domov. Z veliko brzino je privozil za njo avtomobil, ki se je hotel izogniti drugemu, proti mestu vozečemu avtomobilu. Pri tem je zavozil na trotoar, zadel v služkinjo, jo vleknil nekoliko 20 m naprej pred seboj, jo nato povozil in zdrknil z njo v jarek. Povožena je hudo poškodovana ter ima na stegnih obe nogi popolnoma zmečkani. Ponesrečenko so takoj odpeljali v bolnico. Pri padcu v jarek se je avtomobil tudi močno poškodoval. Pogostne nesreče zahtevajo, da avtomobilisti že tudi enkrat jenjajo s svojo brezvestno naglico.

Smrtna nesreča. Posestnik Ivan Kraljič v Lipah pri Ljubljani in podžupan tomišelske občine je v družbi dveh prijateljev hotel prepeljati čez Ljubljano s čolnom ostanke neke podrtre bajte. Sredi vode se je čoln pokvaril ter se začel potapljati. Kraljičeva spremljevalca sta se rešila s plavanjem, on sam pa, ki ni znal plavati, je utonil. Kraljič je zapustil ženo in 9 nepreskrbljenih otrok, katerih najstarejši je star komaj 14 let.

Zemlja podsula delavca. V gozdu grofa Attemsa pri Slov. Bistrici je delal pri trebljenju ribnika delavec Viktor Hribernik. Pri delu ga je zasula težka plast zemlje in ga takoj zadušila.

Zalostna smrt. V neki vasi v okolici Sarajeva je nekaj ljudi popivalo ves dan do poznega večera. Najbolj pijan je bil neki Ivan Korenčan, ki je končno po kratkem sporu s tovariši odšel sam domov. Med potjo je padel z brvi čez vaški potok v 20 do 30 cm globoko vodo, obležal v vodi in utonil.

Potres. V nekaterih krajih Hercegovine je bil močen potres, ki je povzročil precej škode. V neki vasi se je porušila hiša, ki je pokopala pod seboj svojega gospodarja. Naslednji dan so našli posestnika mrtvega pod ruševinami.

Tovarna avtomobilov v Splitu. Znana ameriška tvrdka za avtomobile Ford bo zgradila v Splitu tovarno za montiranje svojih avtomobilov.

Velik požar. V trgu Suva Reka pri Prizrenu je velik požar upepelil 52 hiš. Radi pomanjkanja vode je bila vsaka rešilna akcija nemogoča. Končno je vojaštvo zajelo požar in preprečilo, da ni pogorel ves trg.

Železniška nesreča v Bosni. Pri Modrinju je skočil s tira vlak in so se železniški vozovi prevrnili preko nasipa. Smrtno sta se ponesrečila vlakovodja in kretničar, trije železničarji pa so bili težko ranjeni.

Smrtna nesreča pri eksploziji granate. V bližini Grgarja na Goriškem sta pobirala vojni material 20 letni Franc Bitežnik in 13 letni Lojze Bitežnik. Pri tem je Franc Bitežnik zadel ob večjo granato tako nesrečno, da je eksplodirala in ga popolnoma razmesarila. Lojzeta Bitežnika pa, ki se je nahajal v bližini, je zadela drobca granate v bok, tako, da je prišel iz ravnotežja in strmoglavil v prepad. Slučajno sta nesla mimo iz gozda drva 25 letni Franc Bitežnik in 20 letni Franc Štrukelj. Drobci granate so zadeli prvega v trebuh, drugega pa v desno nogo. Zadnje tri ranjence so prepeljali v goriško bolnico, ubitega Franca Bitežnika so pa pokopali na domačem pokopališču.

Štrašno maščevanje. V Mostarju je 24 letni odpuščen orožnik Bratič ustrelil tri kmete iz maščevanja, ker so s svojimi izpovedbami dosegli, da ga je država odpustila iz službe.

Zahvala. Povodom bolezni in smrti mojega pokojnega moža Ivana Kraljiča, mi je »Strokovna zveza javnih nameščencev« v Ljubljani, Stari trg šte. 2-I, za kritje bolniških in pogrebnih stroškov izplačala znesek 445 Din, za kar se Zvezi iskreno zahvaljujem ter obenem prav toplo priporočam vsem javnim nameščencem pristop k »Strokovni zvezi«. — V Ljubljani, 29. oktobra 1926. — Neža Kraljič vdova telegrafista drž. železnice.

Krekova mladina.

Srečko Peterlin:

Krekovci na delo!

Razmere časa zahtevajo, da si delavec zgradi le izrazito delavske organizacije, ki slone na res pravih in poštenih načelih. Vprašanje pa je, kje so tiste organizacije in kje so tisti voditelji organizacij, ki hočejo delavcu trpinu pomagati. Važno je to vprašanje ravno za današnjo dobo, ko delavca tako rekoč vse prezira, kar je višjega nad njim. Kje so tisti možje, ki so bili svoječasno delavcu očetovsko naklonjeni? Danes tistih morda ni več! Vsled tega je delavec navezan sam na sebe in na svojo organizacijo. Le potom lastnih organizacij bo delavec dobil potrebno izobrazbo in le potom teh organizacij in izobrazbe bo prišel delavec tako daleč, da bo dovolj zmožen voditi svoje organizacije in se udeleževati. Ravno tega se bojijo danes naši kapitalisti. Kajti izobražen in stanovsko zaveden delavec noče biti suženj. Žalibog, danes je pa delavec še tako nezaveden, da imajo nad njim oblast kapitalisti. A čas beži, delavske razmere so vedno žalostnejše in ravno to dejstvo bo zadelo delavca, da predružači svoje ravnanje. Delavec se mora zavedati, da je tudi on ud človeške družbe in da mora tudi on živeti kot se spodobi človeku in soustvaritelju človeških dobrin.

Skraini čas pa je že, da se delavec enkrat sam spametuje in zbudi iz spanja. Mesto, da hodi po krčmah in tam zapravlja težko prisluženi denar, naj hodi rajši v njemu potrebno organizacijo, da tam dobi potrebno izobrazbo, kajti izobrazba mora biti pri delavcu danes na prvem mestu. Vsak delavec naj ima to zavest, da mora voditi delavske organizacije le delavec, ker le on pozna vse bridkosti svojega stanu. Predvsem moramo pa polagati na delavsko mladino veliko pozornost. To je pa vaše delo Krekovci! Vaša dolžnost je, da greste na delo, vi sami morate imeti to zavest v sebi, da boste res opravljali delo, ki bo vredno moza, čigar ime nosite. Naj vam bo delavska organizacija

drugi dom, kjer se boste izobraževali in tekom časa tudi lahko vodili naše organizacije. Naj vam ne bo nobena žrtev pretežka, bodite zvesti čuvarji delavskih pravic. Krekovci, pred očmi naj nam bodo trpinu rudarji in njih družine. Srce mora zaboleti človeka, ko vidi, kako delavec trpi na račun kapitalistov in to brez lastne krivde. Zato Krekovci, napnite vse svoje moči pri delu za svobodo delavca in za zboljšanje razmer proletarijata!

Krekova mladina Trbovlje. V nedeljo, 31. oktobra, se je vršilo pri nas slavnostno odkritje spomenika padlim vojakom, katerega se je udeležila tudi Krekova mladina.

Krekova mladina Sv. Jedert. V nedeljo, 14. novembra, se bo vršil ob 11. uri dop. ustanovni občni zbor podružnice Sv. Jedert. Pride tudi zastopnik centrale. K polni udeležbi vabi vse tovariše odbor.

Dopisi.

Jesenice. Jesenice so bile ob zadnjem naliivu zelo hudo prizadete. Najhujše je bilo v petek, 29. oktobra, ponoči, ko je nenadoma klicala tovarniška sirena ljudi na pomoč, kar je dalo še bolj grozen utis nesreči, ki je pretela. Najhujšo nevarnost so občutili delavci, nastanjeni v Kurji vasi v takozvanih barakah, katere so bile zgrajene po vojski, ena izmed njih šele pred dobrim mesecem. Voda je naglo naraščala in ljudje so ob silnem naliivu morali bežati iz svojih stanovanj, ter reševati živino in druge predmete na varnejša mesta. In zopet se kaže gospodarski nesmisel pri Kranj. ind. družbi, ker so postavili delavska stanovanja na kraj, kjer so ob naliivih v nevarnosti. Ko se je pred leti izkazalo, da je bila tam nevarnost za takratni dve baraki, vodilni krogi niso tega upoštevali in so letos še eno zgradili. Razlogi za ta ukrep so nerazumljivi, kajti prostora in za take nesreče nepristopnega ima družba dosti na razpolago. Ker je prostor, na katerem stoje sedaj barake, na zelo skritem prostoru, se vidi, kakor da hočejo kulturnemu svetu zakriti tovarniška stanovanja, ki imajo na zunaj obliko hlevov. Ko gledamo razvoj stanovanjskega problema drugih modernih industrijskih podjetij v tujih sosednjih državah, moramo reči, da se k tem ne sme prištevati K. I. D., ki nima resne volje za pravično rešitev tega vprašanja. To nam pa zopet kaže, da delavstvo mora upoštevati strokovno organizacijo, iti v njene vrste ter zahtevati od takih družb to, kar so delavstvu dolžna, predvsem pa zdrava in prostorna stanovanja, ki naj bodo zgrajena na varnih mestih. Zavedati se pa tudi moramo, da tukaj prošnja ne pomaga nič, kajti kapital je gluha za prošnje, ko gre za njegove interese. Zato pa pomnožite vrste naših kršč. socialističnih strok. organizacij!

Trbovlje. Zadnjo nedeljo smo imeli pri nas odkritje spomenika padlim vojakom iz naše občine. Pri odkritju sta zelo lepo govorila gg. Colarič in vojni kurat Bonač. V govorih sta očrtala grozote svetovne vojne in nam kot udeležencem vojne navedla tudi nekaj žalostnih slik iz takratnih bojnih poljan. Nazorno sta nam popisala vse muke in trpljenje umirajočih in ranjenih vojakov, ko so umirajoči zdihovali po svojih domačih in se izročali Onemu, ki je pravi plačnik vsem zatiranim in nedolžnim. Marsikatera mati si je brisala oči, žalujoče po svojih sinovih, žena po svojem možu in otroci po svojem očetu. Nato je govoril tudi zastopnik Udruženja vojnih invalidov in sirot, ki je v svojem govoru omenil vse žrtve, ki jih je pustila svetovna vojna. — Koliko je danes revščine pri invalidih, sirotah in vdovah. Kje so danes tisti, ki bi morali skrbeti za vse te reveže? Ni jih. Prepuščeni so sami sebi in dobrim srcem ljudi iz njihovih vrst. Toda, treba je nesebične ljubezni in požrtvovalnosti. Kje jo iskati? Edino le v krščanskih vrstah, kajti le krščanstvo more nuditi človeštvu uteho v dneh najhujšega razbitja človeške družbe. Ono bo naredilo ljudi zopet

dobre in vzbudilo v njih usmiljenje do tistih, ki trpe pomanjkanje. Pri tej priliki priporočamo našim delavskim starišem naj pošljejo svoje otroke v naše mladinske organizacije, da zopet dobijo pravo spoštovanje do onih, ki jim po človeških in božjih pravicah pripada, to je do trpečih ih pravice željnih. Naj živi ideja krščanskega socializma! — Krekovec.

Razno.

Celo noč na vrvi. Iz Bocna sta šla v nedeljo, 17. oktobra, dva mladeniča na visoko goro. Ko sta prišla že blizu vrha, se je enemu spodrsnilo in se je zavalil po skali navzdol in si zlomil nogo. K sreči sta bila prej dovolj previdna, da sta vzela vrvi seboj. Drugi tovariš je ponesrečenca obdržal na vrvi, jo pritrdil, kakor je mogel, in hitel nazaj z gore iskat pomoč. Med tem je oni visel celo noč z zlomljeno nogo nad 400 m globokim prepadom. Pomoč je prišla in so ga rešili živega. Čudo je, da ni ponoči zmrznil.

Delo za ljudstvo... V Atene je prispelo iz Amerike več zabojev, ki so bili označeni kot carine prosto blago in naslovljeni na ženo bivšega državnega predsednika Pangelosa. Ko so to o pošiljavi obvestili, ni hotela o njej nič vedeti. Ker se ni javil lastnik teh zabojev, so jih odprli in našli v njih za več tisoč dolarjev dragocenih ženskih oblek, umerjenih in namenjenih za Pangelosovo ženo, ki si jih je pač morala naročiti, seveda za državni denar, a se tega po padcu njenega moža ni upala povedati. Vso pošiljatev so nato na javni dražbi razprodali.

Velika tatvina. Belgijskega milijonarja Loevensteina so okradli tatovi v njegovi vili v Biaricu na Francoskem. V nekem predalčku so našli ključke njegove blagajne in ugrabili razne dragocenosti, katerih vrednost znaša okroglo 11 milijonov frankov. Ena sama biserna ovratnica je bila vredna 4 milijone.

Velik požar. V bližini Douglasa in Treadwaala v Alaski je izbruhnil požar, ki se je razširil kmalu tudi na omenjeni naselbini ter ju popolnoma uničil. Pogorelo je 70 farm, 160 Indijancev in 75 belokožcev je brez strehe.

Visoka šola za neveste. Boston-ska univerza v Ameriki je uvedla novo panogo pouka. V šest semestrov trajajočem tečaju se pripravljajo dekleta za zakon. 12 profesorjev jim predava. V seminarjih poučujejo dekleta o negi dojenčkov, kuhanju in drugih praktičnih predmetih. Ob zaključku tečaja se vrše izpiti. Deklica, ki napravi izpit z dobrim uspehom, dobi naslov »certified bride«. Eno celo leto traja pouk o zakonskem pravu.

Praktični nasveti za zimski čas.

Z mrazom je prišlo tudi prehlajenje in razne druge bolezni, za katere pozna gospodinja dobra domača zdravila v obliki čajev.

Premrazeni naj pije lipov čaj, ki je izvrsten, da se spotiš.

Za oslovski kašelj pomaga deteljev čaj. Na en liter vode vzemi 60 g detelje.

Ako ti je zaradi prehlajenja, da se pošteno spotiš, pij čaj iz bezgovega cvetja in sicer tik preden greš v posteljo, ali ko si že notri, da se vsa čajeva toplota porabi za razgrevanje premraženega telesa. Bezgov čaj pozdravi prehlad, prsni katar, ustavi kašelj in ti prežene nahod. Paziti pa moraš, da se pri potenju iznova ne prehladiš; zato si pripravi v bližini postelje suho perilo, da ga, ko se ponoči prebudiš, zamenjaš za mokro. Tudi prepoten ne smeš vstati iz vroče postelje, ampak počakaj, da se počasi v postelji ohladiš.

Ajbiš je posebno dober, da omehča suh kašelj.

Za škrofeljne zelo pomaga čaj zdrobljenega želoda ali pa iz orehovih listov.

Prekuhani listi breze dajo dober čaj zoper revmatizem. Tudi izpuščaji na koži, ki se radi ponavljajo, se odpravijo s tem čajem. Za oboje to dvoje so tudi brezove kopelji priporočljive.

Za prehlad, ali pri mrzlici, ali tudi pri notranjih bolečinah v udih se uspešno rabi čaj iz pšeničnih otrobov (1 pest otrobov na 1 in pol litra vode).

Čaj iz baldrijanovih korenin je posebno priporočljiv pri glavobolu, ki prihaja od nervoznosti in prenapetih živcev. Rabi ga tudi proti želodčnemu krču in koliki in vselej, če ne moreš spati.

Mnogo prehlajenja in bolezni v vratu, ustih in grlu preprečimo, če dihamo zlasti zdaj pozimi skozi nos, usta pa imamo zaprta. Zrak, ki ga dihamo skozi nos, napravi daljšo pot in se po poti že ogreje, da ne pride mrzel v pljuča, dočim je zrak, ki prihaja naravnost skozi usta, ledeno mrzel in pljučam škoduje. Pri dihanju skozi nos se zrak na malih nosnih dlačicah očisti prahu in dru-

ge škodljive primesi ter pride v pljuča čist. Zlasti zdaj po zimi in če hodimo navkreber, dihamo vedno skozi nos.

Za žene in dekleta.

Jabolčna mezga. Ako sadje kuhamo tako dolgo, da razpade, napravimo lahko sadno mezgo. To sadno kašo pretlačimo, potem vkuhamo, da je razmeroma gosta, in jih spravimo v navadne lonce, velike steklenice itd. Najbolj preprosta je jabolčna mezga s prav malo sladkorja ali tudi popolnoma brez njega. Naredi se v bistvu takole: Zrela jabolka se dobro operejo, razrežejo v kosce in otrebijo črvojedine in gnilobe. V primernem kotlu ali loncu se pristavijo potem k ognju, zalite s prav malo vode, da se ne pripalijo. Kuhajo se tako dolgo, da so mehke in da začno posamezni kosci razpadati. Nato se vzame posoda od ognja in se jabolka takoj vroča stresejo na pripravno sito ali rešeto, kjer se pretlačijo, s čimer se odstrani vsi neprebavni deli, kakor pe-

clji, muhe, koža, peščice in pečke. Umevno je, da ima tako pridobljena jabolčna kaša veliko preveč vode v sebi in se ne bi dala ohraniti dalje časa. Zato jo je treba pri lahkem ognju vkuhavati tako dolgo, da se zgosti in obvisi na koscih na kuhalnici. Med vkuhavanjem se lahko pridene nekoliko dišav, kakor cimeta, nageljnih žbic in limonovih lupinic. Prav tako zboljšamo okus, če pride nemo po potrebi, več ali manj sladkorja, zlasti ako so jabolka močno kislila. Dodatek sladkorja se ravna po okusu. Med vkuhavanjem je treba jabolčno mezgo venomer mešati, ker se sicer prerada pripali. Ko se mezga dovolj zgosti, prenehamo z vkuhavanjem in jo takoj vročo spravimo v primerne posode s širokim vratom. Kdor nima steklenic, lahko s pridom spravi mezgo v prstene lonce, ki so skoraj boljši od steklenic in tudi cenejši. Priporočljivo je postaviti z mezgo napolnjene lonce v krušno peč, ko se je vzel kruh iz nje; tam se pustijo več ur, da se še bolj zgostijo in da se naredi zgoraj precej trdna skor-

ja, ki naj varuje mezgo pred pokvarjenjem. Nazadnje se lonci prav trdno zavežejo. Pokrijejo se navadno s pergamentnim papirjem ter spravijo na suh in hladen prostor.

Za kratek čas.

Zanesljivo sredstvo. A: »Ali veš kak pomoček zoper spanec?« — B: »Na glavo se postavi, pa ti ne bodo mogle oči vkup pastile!«

Lovska. A: »Ali verjameš, da sem v treh dneh ustrelil 999 zajcev?« — B: »Zakaj ne rečeš kar tisoč?« — A: »Ja, ali meniš, da se bom ravnal zaradi enega zajca zlagal?«

Dobra razlaga. Andrejec: »Tolikrat berem besedo »konsekventen«, kaj pa je to?« — Jože: »To ti lahko razložim. Konsekventen pomeni: Ne tako, in ne tako, ampak zmerom tako, to je konsekventno.«

Čudno. A: »Profesor Znanec in njegova gospa sta silno izobražena; on menda pet jezikov gladko govori, ona pa štiri.« — B: »Pa se vendar ne razumeta!«

Pierre L' Ermitte:

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Zakaj ta knjiga?

Osebe, ki hočejo vse vedeti, so me že včasih vprašale, kje iščem snovi svojih romanov.

Ne iščem jih...

Same se tako rekoč vrivajo vame, v mojo glavo, v moje srce starega pariškega duhovnika. Skoraj bojim se jih, tako postanejo hitro mučne..., tako se vsiljujejo..., tako zelo bi rade ugledale beli dan!

In so to moji otroci —, moji dragi otroci, izmed katerih me bodo nekateri nemara preživeli...

Stokrat se je predstavila Rozalina de Cressy pod raznimi imeni v moji pisarni.

Stokrat sem zastavil isto vprašanje..., dobil iste odgovore..., razumel isti molk iz obupa..., videl iste oči, kako so jih zalile solze.

Liki utopljeni, ki se nekajkrat pojavijo na vodi, preden izginejo pod njo, se ubožice večkrat zopet vračajo v moreči želji, da bi izvedele, ali nisem slučajno končno le kaj našel...

S početka živahne in imenitne, potem utrujene, obupane in slednjič upehane, izmučene od borbe, pripravljene, da se zrušijo telesno in v navno.

Poznal sem take, ki so ostale osemindeset ur brez hrane.

Imele niso več niti solda, da bi si kupile kruha. Imele so pa rokavice, rokavice iz lepših dni. In so se pogrezale tihe in brezupne v ta ocean množic, čigar brezčutni valovi pokrivajo pariški tlak.

Iz sočutja do tolikih deklet, ki — revice — verujejo v dobroto bitij in stvari, sem opisal zgodbo ene izmed njih, ki sem se je sam notranje udeležil, ki sem jo pa v tej knjigi omilil, da bi ostala »povprečna«, a je bila v resnici še mnogo bolj žalostna.

Ta knjiga jim bo povedala, da so ljudje iz sebičnosti in ljubosumnosti zlobni — do neverjetnosti..., kako življenje tirja, da se pripravimo s telesom in z dušo na neizogibne boje.

Če hočete imeti mir, se pripravite za vojno...

Če hočete, da vas življenje ne stre, glejte, da boste postali po veri in z delom močnejši od njega.

Potem boste živeli res lastno življenje.

In živeli ga boste, ker ga boste vnaprej premagali.

Pierre L' Ermitte.

PRVI DEL.

Prvo poglavje.

Podzemeljska železnica majskega jutra proti devetim.

A to majsko jutro ni lepo, svetlo ali rožnato. Dežuje, dežuje, dežuje...

Nebo je sivo, hodniki sivi, cesta siva. Hiše

kakor da plačejo pod enolično močjo, ki pada

mirno, bez naglice, kot da hoče padati tako prav do konca našega ubogega sveta.

Toda neizprosno življenje z neizmernim kollesjem gre svojo pot.

Kaj more njemu solnce, če sije, ali oblaki, če lije iz njih!... Opravki so opravki! Tako drče cestne železnice kar naprej, avtomobili se križajo in nesramno škrope mimoideče z obilnim blatom; trgovine se odpirajo in podzemeljska železnica bruhla iz sebe tisoče deklet, zaposlenih v velikih napravah od ogradne (bulvara) Pereire do ulice Saussure.

Ko se vsipajo ta dekleta iz puste luknje na svetlo in se pojavljajo na hodniku, se nekatere smeji, ker so mlade in se pač smeji nad vsem; druge se zbirajo, odpirajo dežnike in odhajajo sive kakor vreme na sivo delo.

Vendar eno dekle tistega dne ni sledilo toku množice. Pet ali šest vlakov je bilo vrglo na peron val potnikov in ona je obstala na pločniku, hodeč gori in doli, ter vztrajno pogledovala proti posredovalnici služb za »boljše ljudi«, ki se nahaja čisto blizu v ulici Brémontier nasproti cerkve.

Za hip bi bili lahko celo videli, kako je pritisnila z roko na kljuko, kot da bo naposled vstopila.

In potem — ali je bila neodločnost, boječnost? Ustavila se je sredi giba in znova začela stopati pod svojim dežnikom semintja že brez volje in brez cilja.

To dopoldne, ko se je vsakdo podviral na svoje delo, mladenke ni nihče opazil: bila je čisto sama — uboga naplavljena stvarca v tem vele-morju množic, v katerem je drug za drugega le bežeči neznanec, brez slehernega duševnega dotika.

V ostalem je to sreča za njo, zakaj če bi jo bil katerikoli neotesanec opazoval, bi bile njegove oči gotovo obvisle na tej mladenki.

Sloka, vitka, blede v obraz, s svetlimi živomodrimi očmi in s tistimi čudovitimi pepelnastoplavimi lasmi, kateri sipljejo svetlobo okoli obličja, ki ga obdajajo, ne samo ni bila kot vse druge, temveč je visoko nadkriljevala po odličnosti povprečne zale obraze, kot jih lahko srečavate v Parizu, ki jih toliko premore!

Njena enostavna, jako okusna obleka je dobro spopolnjevala prvi vtis »rasne« devojke.

V tem trenutku je ura na stolpu cerkvice sv. Frančiška Saleškega počasi odbila devet. Prišel je zadnji naval iz podzemeljske železnice, zamudniki so vznemirjeno stekli, kajti deveta ura je za urade zlokobna: sledi ji slaba ocena pa razdraženi pogledi podnačelnika.

Nato pa je nastopil brzo mir med ljudmi na ulici, kjer je padal še vedno dež in je tudi še vedno odmeval rožljajoči ropot tramvajev.

Tu je izgledalo, da se je dekle nenadoma odločilo in se slednjič zavedlo, kaj hoče: prekoračila je ulico Brémontier in stopila v cerkev.

Ondi se ji je zdelo kot da je doma. Pokleknila je, začela moliti in videč revno ženo, kako je po-

stavila svečico na Marijin oltar, je storila isto in zrla dolgo v skromno lučko, ki je zaživela in zasvetila v temini.

Ko se je mladenka zopet dvignila, je stal tik poleg nje postavni vratar, visok, brkat, vznosit.

»Ali bi mogla govoriti z gospodom župnikom?« ga je vprašala in zardela.

»Danes je torek. Gospod župnik ne sprejema.«

»In vendar bi mi bilo tako nujno potrebno govoriti z njim!«

Vratar je napravil mogočno kretnjo, ki je kazala, da je do vrha sit sličnih vsiljivosti. Nato pa je pogladil brke, rekoč:

»Gospod župnik sprejema vse dopoldne ob ponedeljkih, sredah in sobotah. To je vse, kar vam morem reči.«

In je odšel mogočno do bolj znanih župljank, držeč svojo palico s pozlačenim jabolkom ob prsih.

Samota v cerkvi je postala podobna kot na ulici.

In vendar je bila mladenka, ko je stopila vanjo, poslušala notranji glas, ki ji je govoril: »Pojdi... vrnila se boš krepkejša!...« Lepo je bila molila in sama prižgala svojo svečko... In odgovor? Ta gorostasni vratar s svojo nebrižnostjo in svečanostjo! Pogledala je očitačoče proti tabernaklju, češ: »Moj Bog, ali si me tudi ti zapustil?«

Iz tabernaklja ni zazvenel nikak odgovor v njeno srce.

Sedla je na nasprotni strani na stol v okrilju usmiljene sence stebra in jela tiho plakati.

Solze so tudi molitev.

Ta je bila uslišana.

Zdajci se dotakne dekličine rame roka: obupana mladenka se obrne... Motri jo sivolasi duhovnik, ki vidi njen trudni obraz, njene zardele oči...

In ona ugleda dobre oči, ki jo vprašujejo:

»Zakaj plačete? Plačete še tako mlada?... Razodenite mi vendar svojo bol! Če morem kaj storiti za vas — nekaj vedno lahko storim — boste odšli odtod okrepani...«

»Ali ste morda gospod župnik?«

»Da, gospod župnik sem.«

»Samo danes ne sprejemate?«

»Sprejemam zmeraj, ko vidim koga v nadlogi.«

»Tedaj...?«

»No, tedaj kar pojdite z menoj v pisarno.«

Dekle je vstalo in šlo za njim.

Oba sta stopala mimo velikega vratarja, ki je trčil s petami in po vojaško pozdravil. A ko sta bila že nekoliko oddaljena, je stari vojak zagodrnjal stolarici, ki je premišljevala v senci:

»Ni vredno dopovedovati, da sprejema le ob ponedeljkih, sredah in sobotah, če pa sprejema vsak dan! Jaz ne razumem takšnih navodil...«

Pa je odšel tiho, vihač znoja svoje pretorjanske brke.

SVOJ DOM SI ZIDA

kdor je stalen odjemalec v poslovalnicah našega I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani!

Nad 400.000 Din ali 1.600.000 kron se je izplačalo članom na 3% popustu (dividendi) v poslovnem letu 1925/26.

Ker obstoji zadruga že nad 30 let, lahko vsak sam izračuna, koliko bi utegnil znehati v tej dobi članom napravljeni prihranki.

Priglasite novih članov sprejemajo vse naše poslovalnice.